

PROGRAMACIÓN
DIDÁCTICA
CURSO 2021-2022

Biología e Xeoloxía
3º ESO

INDICE

- 1. Introducción.**
- 2. Contexto.**
- 3. Competencias clave.**
- 4. Secuenciación e temporalización dos contidos.**
- 5. Contidos, criterios de avaliación, competencias clave e estándares.**
- 6. Metodoloxía didáctica.**
- 7. Avaliación.**
- 8. Atención á diversidade.**
- 9. Actividades complementarias e extraescolares.**
- 10. Plans , proxectos e elementos transversais.**
- 11. Adaptacións ao contexto covid.**

1. INTRODUCCIÓN

Tanto neste curso coma nos demais da ESO, a alfabetización científica dos/as alumnos/as, entendida como a familiarización coas ideas científicas básicas, convértese nun dos obxectivos fundamentais, pero non tanto como un coñecemento finalista senón como un coñecemento que lle permita ao alumno a comprensión de moitos dos problemas que lle afectan ao mundo na vertente natural e ambiental e, en consecuencia, a súa intervención no marco dunha educación para o desenvolvemento sostible do planeta (a ciencia é, en calquera caso, un instrumento indispensable para comprender o mundo). Isto só se poderá lograr se o desenvolvemento dos contidos (conceptos, feitos, teorías, etc.) parte do que coñece o alumno e do seu contorno, que poderá comprender e sobre o que poderá intervir. Se ademais temos en conta que os avances científicos se converteron ao longo da historia nun dos paradigmas do progreso social, vemos que a súa importancia é fundamental na formación do alumno, formación na que tamén repercutirá unha determinada forma de enfrontarse co coñecemento, a que incide na racionalidade e na demostración empírica dos fenómenos naturais. Neste aspecto habería que lembrar que tamén debe facerse fincapé no que o método científico lle achega ao alumno: estratexias ou procedementos de aprendizaxe para calquera materia (formulación de hipóteses, comprobación de resultados, investigación, traballo en grupo...).

2. CONTEXTO

Características do centro e do alumnado

- O centro

- Situación:

CPI Plurilingüe Virxe do Monte.

Trva. Virxe do Monte s/n. Feira do Monte. Cospeito. Lugo.

- Ensinanzas que oferta o centro: EI, EP e ESO.

- Lingua materna dominante: Galego.

Obxectivos da ESO:

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nna ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

3. COMPETENCIAS CLAVE.

A materia de Bioloxía e Xeoloxía de 3º da ESO contribúe ás seguintes competenciasclave:

Comunicación lingüística (CCL): mediante a lectura comprensiva de textos científicos e o emprego de vocabulario científico.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT): a través da valoración das achegas de científicos e científicas, o emprego de operacións, magnitudes, interpretación de gráficas... así como mediante a realización de pequenos proxectos de investigación.

Competencia dixital (CD): fomentando o emprego das TICs para a procura de información e da realización de pequenos traballos.

Aprender a aprender (CAA): mediante o emprego da autoavaliación e a adquisición de estratexias de aprendizaxe.

Competencias sociais e cívicas (CSC): mediante os traballos en diferentes formas de agrupamento nos que terán que adoptar diferentes roles e practicar a comunicación asertiva.

Sentido da iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE): promovendo a realización de tarefas nas que teñen que empregar a súa imaxinación, facer deseños, procurar materiais,...

Conciencia e expresións culturais (CCEC): promovendo un estilo estético e de fácil interpretación nas súas producións.

PERFIL COMPETENCIAL 3º ESO BIO-XEO:

CCL	<p>BXB1.1.1. Identifica os termos máis frecuentes do vocabulario científico e exprésase con corrección, tanto oralmente como por escrito.</p> <p>BXB1.2.2. Transmite a información seleccionada de xeito preciso utilizando diversos soportes.</p> <p>BXB1.2.3. Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.</p> <p>BXB6.2.1. Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.</p> <p>BXB6.5.2. Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.</p>
CMCCT	<p>BXB1.1.1. Identifica os termos máis frecuentes do vocabulario científico e exprésase con corrección, tanto oralmente como por escrito.</p> <p>BXB1.3.1. Coñece e respecta as normas de seguridade no laboratorio, e coida os instrumentos e o material empregado.</p> <p>BXB1.3.2. Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.</p> <p>BXB2.1.1. Diferenza a materia viva da inerte partindo das características particulares de ambas.</p> <p>BXB2.1.2. Establece comparativamente as analoxías e as diferenzas entre célula procariota e eucariota, e entre célula animal e vexetal.</p> <p>BXB2.2.1. Recoñece e diferenza a importancia de cada función para o mantemento da vida.</p> <p>BXB2.2.2. Contrasta o proceso de nutrición autótrofa e nutrición heterótrofa, e deduce a relación entre elas.</p> <p>BXB3.1.2. Diferenza os tipos celulares e describe a función dos orgánulos máis importantes.</p> <p>BXB3.2.1. Recoñece os principais tecidos do corpo humano e asóciaos á súa función.</p> <p>BXB3.4.1. Recoñece as doenzas e as infeccións máis comúns, e relaciónaas coas súas causas.</p>

BXB3.4.2. Distingue e explica os mecanismos de transmisión das doenzas infecciosas.

BXB3.7.1. Explica en que consiste o proceso de inmunidade, e valora o papel das vacinas como método de prevención das doenzas.

BXB3.11.1. Discrimina o proceso de nutrición do da alimentación.

BXB3.11.2. Relaciona cada nutriente coa súa función no organismo, e recoñece hábitos nutricionais saudables.

BXB3.14.1. Determina e identifica, a partir de gráficos e esquemas, os órganos, os aparellos e os sistemas implicados na función de nutrición, e relaciónao coa súa contribución no proceso.

BXB3.15.1. Recoñece a función de cada aparello e de cada sistema nas funcións de nutrición.

BXB3.16.1. Coñece e explica os compoñentes dos aparellos dixestivo, circulatorio, respiratorio e excretor, e o seu funcionamento.

BXB3.17.1. Diferenza as doenzas máis frecuentes dos órganos, os aparellos e os sistemas implicados na nutrición, e asóciaas coas súas causas.

BXB3.18.1. Especifica a función de cada aparello e de cada sistema implicados na función de relación.

BXB3.18.2. Describe os procesos implicados na función de relación, e identifica o órgano ou a estrutura responsables de cada proceso.

BXB3.18.3. Clasifica os tipos de receptores sensoriais e relaciónaos cos órganos dos sentidos en que se atopan.

BXB3.19.1. Identifica algunhas doenzas comúns do sistema nervioso e relaciónaaas coas súas causas, cos factores de risco e coa súa prevención.

BXB3.20.1. Enumera as glándulas endócrinas e asocia con elas as hormonas segregadas e a súa función.

BXB3.21.1. Recoñece algún proceso que teña lugar na vida cotiá no que se evidencie claramente a integración neuroendócrina.

BXB3.22.1. Localiza os principais ósos e músculos en esquemas do aparello locomotor.

BXB3.23.1. Diferenza os tipos de músculos en función do seu tipo de contracción, e relaciónaos co sistema nervioso que os controla.

BXB3.25.1. Identifica en esquemas os órganos do aparello reprodutor masculino e feminino, e especifica a súa función.

BXB3.26.1. Describe as principais etapas do ciclo menstrual e indica que glándulas e que hormonas participan na súa regulación.

BXB3.26.2. Identifica os acontecementos fundamentais da fecundación, do embarazo e do parto.

BXB3.27.1. Discrimina os métodos de anticoncepción humana.

BXB3.27.2. Categoriza as principais doenzas de transmisión sexual e argumenta sobre a súa prevención.

BXB3.28.1. Identifica as técnicas de reprodución asistida máis frecuentes.

BXB4.1.1. Identifica a influencia do clima e das características das rochas que condicionan os tipos de relevo e inflúen neles.

BXB4.2.1. Relaciona a enerxía solar cos procesos externos, e xustifica o papel da gravidade na súa dinámica.

BXB4.2.2. Diferenza os procesos de meteorización, erosión, transporte e sedimentación, e os seus efectos no relevo.

	<p>BXB4.3.1. Analiza a actividade de erosión, transporte e sedimentación producida polas augas superficiais, e recoñece algún dos seus efectos no relevo.</p> <p>BXB4.4.1. Valora e analiza a importancia das augas subterráneas e os riscos da súa sobreexplotación.</p> <p>BXB4.5.1. Relaciona os movementos da auga do mar coa erosión, o transporte e a sedimentación no litoral, e identifica algunhas formas resultantes características.</p> <p>BXB4.6.1. Asocia a actividade eólica cos ambientes en que esta actividade xeolóxica pode ser relevante.</p> <p>BXB4.7.1. Analiza a dinámica glaciaria e identifica os seus efectos sobre o relevo.</p> <p>BXB4.9.1. Identifica a intervención de seres vivos en procesos de meteorización, erosión, transporte e sedimentación.</p> <p>BXB4.10.1. Diferencia un proceso xeolóxico externo dun interno e identifica os seus efectos no relevo.</p> <p>BXB4.11.1. Coñece e describe como se orixinan os sismos e os efectos que xeran.</p> <p>BXB4.11.2. Relaciona os tipos de erupción volcánica co magma que as orixina, e asóciaos co seu grao de perigo.</p> <p>BXB4.12.1. Xustifica a existencia de zonas en que os terremotos son máis frecuentes e de maior magnitude.</p> <p>BXB5.1.1. Recoñece que o solo é o resultado da interacción entre os compoñentes bióticos e abióticos, e sinala algunha das súas interaccións.</p> <p>BXB5.2.1. Recoñece a fragilidade do solo e valora a necesidade de protexelo.</p> <p>BXB6.1.1. Integra e aplica as destrezas propias do método científico.</p> <p>BXB6.3.1. Utiliza fontes de información apoiándose nas TIC, para a elaboración e a presentación das súas investigacións.</p> <p>BXB6.4.1. Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.</p>
CD	<p>BXB1.2.1. Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.</p> <p>BXB1.2.2. Transmite a información seleccionada de xeito preciso utilizando diversos soportes.</p> <p>BXB3.12.1. Deseña hábitos nutricionais saudables mediante a elaboración de dietas equilibradas, utilizando táboas con grupos de alimentos cos nutrientes principais presentes neles e o seu valor calórico.</p> <p>BXB6.3.1. Utiliza fontes de información apoiándose nas TIC, para a elaboración e a presentación das súas investigacións.</p> <p>BXB6.5.1. Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.</p>
CAA	<p>BXB1.2.1. Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes.</p> <p>BXB1.2.3. Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados.</p>

	<p>BXB1.3.2. Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.</p> <p>BXB3.1.1. Interpreta os niveis de organización no ser humano e procura a relación entre eles.</p> <p>BXB3.1.2. Diferenza os tipos celulares e describe a función dos orgánulos máis importantes.</p> <p>BXB3.13.1. Valora e determina unha dieta equilibrada para unha vida saudable e identifica os principais trastornos da conduta alimentaria.</p> <p>BXB3.24.1. Identifica os factores de risco máis frecuentes que poden afectar o aparello locomotor e relaciónaos coas lesións que producen.</p> <p>BXB4.8.1. Investiga acerca da paisaxe do seu contorno máis próximo e identifica algúns dos factores que condicionaron a súa modelaxe.</p> <p>BXB4.12.1. Xustifica a existencia de zonas en que os terremotos son máis frecuentes e de maior magnitude.</p> <p>BXB5.13.1. Valora e describe o risco sísmico e, de ser o caso, volcánico existente na zona en que habita, e coñece as medidas de prevención que debe adoptar.</p> <p>BXB6.1.1. Integra e aplica as destrezas propias do método científico.</p> <p>BXB6.2.1. Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón.</p> <p>BXB6.4.1. Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.</p>
CSC	<p>BXB1.3.1. Coñece e respecta as normas de seguridade no laboratorio, e coida os instrumentos e o material empregado.</p> <p>BXB3.3.1. Argumenta as implicacións dos hábitos para a saúde, e xustifica con exemplos as eleccións que realiza ou pode realizar para promovela individual e colectivamente.</p> <p>BXB3.5.1. Coñece e describe hábitos de vida saudable e identifícaos como medio de promoción da súa saúde e da das demais persoas.</p> <p>BXB3.5.2. Propón métodos para evitar o contaxio e a propagación das doenzas infecciosas máis comúns.</p> <p>BXB3.6.1. Establece diferenzas entre as doenzas que afectan as rexións dun mundo globalizado, e deseña propostas de actuación.</p> <p>BXB3.7.1. Explica en que consiste o proceso de inmunidade, e valora o papel das vacinas como método de prevención das doenzas.</p> <p>BXB3.8.1. Detalla a importancia da doazón de células, sangue e órganos para a sociedade e para o ser humano.</p> <p>BXB3.9.1. Detecta as situacións de risco para a saúde relacionadas co consumo de substancias tóxicas e estimulantes, como tabaco, alcohol, drogas, etc., contrasta os seus efectos nocivos e propón medidas de prevención e control.</p> <p>BXB3.10.1. Identifica as consecuencias de seguir condutas de risco coas drogas, para o individuo e a sociedade.</p> <p>BXB3.13.1. Valora e determina unha dieta equilibrada para unha vida saudable e identifica os principais trastornos da conduta</p>

	<p>alimentaria.</p> <p>BXB3.19.1. Identifica algunhas doenzas comúns do sistema nervioso e relaciónas coas súas causas, cos factores de risco e coa súa prevención.</p> <p>BXB3.24.1. Identifica os factores de risco máis frecuentes que poden afectar o aparello locomotor e relaciónas coas lesións que producen.</p> <p>BXB3.27.2. Categoriza as principais doenzas de transmisión sexual e argumenta sobre a súa prevención.</p> <p>BXB3.29.1. Actúa, decide e defende responsablemente a súa sexualidade e a das persoas do seu contorno.</p> <p>BXB4.4.1. Valora e analiza a importancia das augas subterráneas e os riscos da súa sobreexplotación.</p> <p>BXB4.9.2. Valora e describe a importancia das actividades humanas na transformación da superficie terrestre.</p> <p>BXB5.13.1. Valora e describe o risco sísmico e, de ser o caso, volcánico existente na zona en que habita, e coñece as medidas de prevención que debe adoptar.</p> <p>BXB5.2.1. Recoñece a fragilidade do solo e valora a necesidade de protexelo.</p> <p>BXB6.4.1. Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.</p>
CSIEE	<p>BXB1.3.2. Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados.</p> <p>BXB3.5.2. Propón métodos para evitar o contaxio e a propagación das doenzas infecciosas máis comúns.</p> <p>BXB3.6.1. Establece diferenzas entre as doenzas que afectan as rexións dun mundo globalizado, e diseña propostas de actuación.</p> <p>BXB3.9.1. Detecta as situacións de risco para a saúde relacionadas co consumo de substancias tóxicas e estimulantes, como tabaco, alcohol, drogas, etc., contrasta os seus efectos nocivos e propón medidas de prevención e control.</p> <p>BXB6.4.1. Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo.</p> <p>BXB6.5.1. Diseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula.</p>
CCEC	<p>BXB3.27.2. Categoriza as principais doenzas de transmisión sexual e argumenta sobre a súa prevención.</p> <p>BXB3.29.1. Actúa, decide e defende responsablemente a súa sexualidade e a das persoas do seu contorno.</p> <p>BXB4.8.1. Investiga acerca da paisaxe do seu contorno máis próximo e identifica algúns dos factores que condicionaron a súa modelaxe.</p> <p>BXB4.9.2. Valora e describe a importancia das actividades humanas na transformación da superficie terrestre.</p> <p>BXB6.5.2. Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito.</p>

4. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS DE BIOLOXÍA E XEOLOXÍA 3ºESO.

1ª AVALIACIÓN:

UD1: A ORGANIZACIÓN DO CORPO HUMANO (8 SESIÓNS)

BLOQUE	CONTIDOS
B2.1	Características da materia viva e diferenzas coa materia inerte.
B2.2	A célula. Características básicas da célula procariota e eucariota, animal e vexetal.
B2.3	Funcións vitais nas células.
B3.1	Niveis de organización da materia viva.
B3.2.	Organización xeral do corpo humano: células, tecidos, órganos, aparellos e sistemas.
B3.3	A célula animal: estruturas celulares. Orgánulos celulares e a súa función.
B3.4.	Os tecidos do corpo humano: estrutura e funcións.

UD2: ALIMENTACIÓN E SAÚDE (4 SESIÓNS)

BLOQUE	CONTIDOS
B3.5.	Saúde e doenza, e factores que as determinan.
B3.12	Alimentación e nutrición. Alimentos e nutrientes: tipos e funcións básicas.
B3.13	Dieta e saúde. Dieta equilibrada. Deseño e análise de dietas. Hábitos nutricionais saudables. Trastornos da conduta alimentaria.

UD3: A NUTRICIÓN: APARELLOS DIXESTIVO E RESPIRATORIO (4 SESIÓNS)

BLOQUE	CONTIDOS
B3.5.	Saúde e doenza, e factores que as determinan.
B3.6.	Doenzas infecciosas e non infecciosas.
B3.7.	Hixiene e prevención. Hábitos e estilos de vida saudables.
B3.11	Substancias aditivas: tabaco, alcohol e outras

	drogas. Problemas asociados.
B3.14.	Función de nutrición. Visión global e integradora de aparellos e procesos que interveñen na nutrición.
B3.15.	Anatomía e fisioloxía dos aparellos dixestivo, respiratorio.
B3.16.	Alteracións máis frecuentes e doenzas asociadas aos aparellos dixestivo e respiratorio: prevención e hábitos de vida saudables

UD4: A NUTRICIÓN: APARELLOS CIRCULATORIO E EXCRETOR (5 SESIÓNS)

BLOQUE	CONTIDOS
B3.5.	Saúde e doenza, e factores que as determinan.
B3.6.	Doenzas infecciosas e non infecciosas.
B3.7.	Hixiene e prevención. Hábitos e estilos de vida saudables.
B3.10	Transplantes e doazón de células, sangue e órganos.
B3.14	Función de nutrición. Visión global e integradora de aparellos e procesos que interveñen na nutrición.
B3.15.	Anatomía e fisioloxía dos aparellos circulatorio e excretor.
B3.16	Alteracións máis frecuentes e doenzas asociadas aos aparellos circulatorio e excretor: prevención e hábitos de vida saudables.

2ª AVALIACIÓN:

UD5: A RELACIÓN: OS SENTIDOS E O SISTEMA NERVIOSO (5 SESIÓNS)

BLOQUE	CONTIDOS
B3.5.	Saúde e doenza, e factores que as determinan.
B3.6.	Doenzas infecciosas e non infecciosas.
B3.11.	Substancias aditivas: tabaco, alcohol e outras drogas. Problemas asociados
B3.17.	Función de relación. Sistema nervioso e sistema endócrino.

B3.18.	Órganos dos sentidos: estrutura e función; coidado e hixiene.
B3.19.	Coordinación e sistema nervioso: organización e función.
B3.20.	Doenzas comúns do sistema nervioso: causas, factores de risco e prevención.

UD6: A RELACIÓN: O SISEMA ENDÓCRINO E O APARELLO LOCOMOTOR (5SESIÓNS)

BLOQUE	CONTIDOS
B3.21.	Sistema endócrino: glándulas endócrinas e o seu funcionamento. Principais alteracións.
B3.22.	Visión integradora dos sistemas nervioso e endócrino.
B3.23	Aparello locomotor. Organización e relacións funcionais entre ósos, músculos e sistema nervioso.
B3.24.	Factores de risco e prevención das lesións.

UD7: A REPRODUCCIÓN (5 SESIÓNS)

BLOQUE	CONTIDOS
B3.25.	Reproducción humana. Anatomía e fisioloxía do aparello reprodutor. Cambios físicos e psíquicos na adolescencia.
B3.26.	Ciclo menstrual. Fecundación, embarazo e parto.
B3.27.	Análise dos métodos anticonceptivos.
B3.28.	Doenzas de transmisión sexual: prevención.
B3.29.	Técnicas de reprodución asistida.
B3.30.	Reposta sexual humana. Sexo e sexualidade. Saúde e hixiene sexual.

UD8: A SAÚDE E O SISTEMA INMUNITARIO (5 SESIÓNS)

BLOQUE	CONTIDOS
--------	----------

B3.5.	Saúde e doenza, e factores que as determinan.
B3.6.	Doenzas infecciosas e non infecciosas.
B3.7.	Hixiene e prevención. Hábitos e estilos de vida saudables.
B3.8.	Sistema inmunitario. Vacinas, soros e antibióticos.
B3.9.	Uso responsable de medicamentos.
B3.10.	Transplantes e doazón de células, sangue e órganos.
B3.11.	Substancias aditivas: tabaco, alcohol e outras drogas. Problemas asociados.

3ª AVALIACIÓN:

UD9: O RELEVO E OS PROCESOS XEOLÓXICOS EXTERNOS (7 SESIÓNS)

BLOQUE	CONTIDOS
B4.1.	Modelaxe do relevo. Factores que condicionan o relevo terrestre.
B4.2.	Procesos xeolóxicos externos e diferenzas cos internos. Meteorización, erosión, transporte e sedimentación.
B4.3.	Augas superficiais e modelaxe do relevo: formas características.
B4.5.	Acción xeolóxica do mar: dinámica mariña e modelaxe litoral.
B4.9.	Acción xeolóxica dos seres vivos. A especie humana como axente xeolóxico.
B5.1.	O solo como ecosistema.
B5.2.	Compoñentes do solo e as súas interaccións.
B5.3.	Importancia do solo. Riscos da súa sobreexplotación, degradación ou perda.

UD10: A MODELAXE DO RELEVO (4 SESIÓNS)

BLOQUE	CONTIDOS
B4.4.	Augas subterráneas: circulación e explotación.
B4.5.	Acción xeolóxica do mar: dinámica mariña e modelaxe litoral

B4.6.	Acción xeolóxica do vento: modelaxe eólica.
B4.7.	Acción xeolóxica dos glaciares: formas de erosión e depósito que orixinan
B4.8	Factores que condicionan a modelaxe da paisaxe galega.
B4.9.	Acción xeolóxica dos seres vivos. A especie humana como axente xeolóxico.

UD11: A DINÁMICA INTERNA DA TERRA (4 SESIÓNS)

BLOQUE	CONTIDOS
B4.10.	Manifestacións da enerxía interna da Terra.
B4.11.	Actividade sísmica e volcánica: orixe e tipos de magmas
B4.12.	Distribución de volcáns e terremotos. Riscos sísmico e volcánico: importancia da súa predición e da súa prevención
B4.13.	Sismicidade en Galicia.

Os bloques B1 e B6 traballaranse en todas as unidades.

5. Contidos, criterios de avaliación, competencias clave e estándares.

O grao mínimo de consecución de cada EA será dun cincuenta por cento.

Bioloxía e Xeoloxía. 3º de ESO			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. Habilidades, destrezas e estratexias. Metodoloxía científica			
<ul style="list-style-type: none"> B1.1. O vocabulario científico na expresión oral e escrita. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Utilizar adecuadamente o vocabulario científico nun contexto preciso e adecuado ao seu nivel. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB1.1.1. Identifica os termos máis frecuentes do vocabulario científico e exprésase con corrección, tanto oralmente como por escrito. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B1.2. Metodoloxía científica: características básicas. B1.3. Experimentación en bioloxía e xeoloxía: obtención, selección e interpretación de información de carácter científico a partir da selección e a recollida de mostras do medio natural ou doutras fontes. 	<ul style="list-style-type: none"> B1.2. Procurar, seleccionar e interpretar a información de carácter científico e utilízala para formar unha opinión propia, expresarse con precisión e argumentar sobre problemas relacionados co medio natural e a saúde. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB1.2.1. Procura, selecciona e interpreta a información de carácter científico a partir da utilización de diversas fontes. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CAA
		<ul style="list-style-type: none"> BXB1.2.2. Transmite a información seleccionada de xeito preciso utilizando diversos soportes. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CCL
		<ul style="list-style-type: none"> BXB1.2.3. Utiliza a información de carácter científico para formar unha opinión propia e argumentar sobre problemas relacionados. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL

<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Planificación e realización do traballo experimental, einterpretación 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Realizar un traballo experimental con axuda dun guiión de prácticas de laboratorio ou decampo, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BXB1.3.1. Coñece e respecta as normas de seguridade no laboratorio, e coidao instrumentos e o material 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSC
---	--	--	--

Bioloxía e Xeoloxía. 3º de ESO			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<p>dos seus resultados.</p> <ul style="list-style-type: none"> B1.5. Normas de seguridade no laboratorio, e coidado dos instrumentos e do material. 	<p>describir a súa execución e interpretar os seus resultados.</p>	<p>empregado.</p> <ul style="list-style-type: none"> BXB1.3.2. Desenvolve con autonomía a planificación do traballo experimental, utilizando tanto instrumentos ópticos de recoñecemento como material básico de laboratorio, argumenta o proceso experimental seguido, describe as súas observacións e interpreta os seus resultados. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE CMCCT CAA
Bloque 2. A célula, unidade estrutural e funcional dos seres vivos			
<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Características da materia viva e diferenzas coa materia inerte. B2.2. A célula. Características básicas da célula procariota e eucariota, animal e vexetal. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Recoñecer que os seres vivos están constituídos por células e determinar as características que os diferencian da materia inerte. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB2.1.1. Diferencia a materia viva da inerte partindo das características particulares de ambas. BXB2.1.2. Establece comparativamente as analogías e as diferenzas entre célula procariota e eucariota, e entre célula animal e vexetal. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B2.3. Funcións vitais: nutrición, relación e reprodución. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Describir as funcións comúns a todos os seres vivos, diferenciando entre nutrición autótrofa e heterótrofa. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB2.2.1. Recoñece e diferencia a importancia de cada función para o mantemento da vida. BXB2.2.2. Contrasta o proceso de nutrición autótrofa e nutrición heterótrofa, e deduce a relación entre elas. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CMCCT
Bloque 3. As persoas e a saúde. Promoción da saúde			
<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Niveis de organización da materia viva. B3.2. Organización xeral do corpo humano: células, tecidos, órganos, aparellos e sistemas B3.3. A célula animal: estruturas celulares. Orgánulos celulares e a súa función. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Catalogar os niveis de organización da materia viva (células, tecidos, órganos e aparellos ou sistemas) e diferenciar as principais estruturas celulares e as súas funcións. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.1.1. Interpreta os niveis de organización no ser humano e procura a relación entre eles. BXB3.1.2. Diferencia os tipos celulares e describe a función dos orgánulos máis importantes. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Os tecidos do corpo humano: estrutura e funcións. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Diferenciar os tecidos máis importantes do ser humano e a súa función. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.2.1. Recoñece os principais tecidos que conforman o corpo humano e asóciaos á súa función. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B3.5. Saúde e doenza, e factores que as determinan. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Descubrir, a partir do coñecemento do concepto de saúde e doenza, os factores que os determinan. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.3.1. Argumenta as implicacións dos hábitos para a saúde, e xustifica con exemplos as eleccións que realiza ou pode realizar para promoverla individual e colectivamente. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Doenzas infecciosas e non infecciosas. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Clasificar as doenzas e determinar as infecciosas e non infecciosas 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.4.1. Recoñece as doenzas e as infeccións máis comúns, e relaciónaaas coas súas causas. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT

	máis comúns que afectan a poboación (causas, prevención e tratamentos).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BXB3.4.2. Distingue e explica os mecanismos de transmisión das doenzas infecciosas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Hixiene e prevención. Hábitos e estilos de vida saudables. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Valorar e identificar hábitos e estilos de vida saudables como 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BXB3.5.1. Coñece e describe hábitos de vida saudable e identifícaos como medio de promoción da súa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Bioloxía e Xeoloxía. 3º de ESO			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	método de prevención das doenzas.	saúde e da das demais persoas.	
		<ul style="list-style-type: none"> BXB3.5.2. Propón métodos para evitar o contaxio e a propagación das doenzas infecciosas máis comúns. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE CSC
<ul style="list-style-type: none"> B3.7. Hixiene e prevención. Hábitos e estilos de vidas saudables. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Seleccionar información, establecer diferenzas dos tipos de doenzas dun mundo globalizado e deseñar propostas de actuación. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.6.1. Establece diferenzas entre as doenzas que afectan as rexións dun mundo globalizado, e diseña propostas de actuación. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> B3.8. Sistema inmunitario. Vacinas, soros e antibióticos. B3.9. Uso responsable de medicamentos. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.7. Determinar o funcionamento básico do sistema inmune e as contínuas contribucións das ciencias biomédicas, e describir a importancia do uso responsable dos medicamentos. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.7.1. Explica en que consiste o proceso de inmunidade, e valora o papel das vacinas como método de prevención das doenzas. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CSC
<ul style="list-style-type: none"> B3.10. Transplantes e doazón de células, sangue e órganos. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.8. Recoñecer e transmitir a importancia que ten a prevención como práctica habitual e integrada nas súas vidas e as consecuencias positivas da doazón de células, sangue e órganos. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.8.1. Detalla a importancia da doazón de células, sangue e órganos para a sociedade e para o ser humano. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
<ul style="list-style-type: none"> B3.11. Substancias aditivas: tabaco, alcohol e outras drogas. Problemas asociados. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.9. Investigar as alteracións producidas por distintos tipos de substancias aditivas, e elaborar propostas de prevención e control. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.9.1. Detecta as situacións de risco para a saúde relacionadas co consumo de substancias tóxicas e estimulantes, como tabaco, alcohol, drogas, etc., contrasta os seus efectos nocivos e propón medidas de prevención e control. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> B3.11. Substancias aditivas: tabaco, alcohol e outras drogas. Problemas asociados. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.10. Recoñecer as consecuencias para o individuo e a sociedade de seguir condutas de risco. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.10.1. Identifica as consecuencias de seguir condutas de risco coas drogas, para o individuo e a sociedade. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC
<ul style="list-style-type: none"> B3.12. Alimentación e nutrición. Alimentos e nutrientes: tipos e función básicas. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.11. Recoñecer a diferenza entre alimentación e nutrición, e diferenciar os principais nutrientes e as súas funcións básicas. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.11.1. Discrimina o proceso de nutrición do da alimentación. BXB3.11.2. Relaciona cada nutriente coa súa función no organismo, e recoñece hábitos nutricionais saudables. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B3.13. Dieta e saúde. Dieta equilibrada. Deseño e análise de dietas. Hábitos nutricionais saudables. Trastornos da conduta alimentaria. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.12. Relacionar as dietas coa saúde a través de exemplos prácticos. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.12.1. Deseña hábitos nutricionais saudables mediante a elaboración de dietas equilibradas, utilizando táboas con grupos de alimentos cos nutrientes principais presentes neles e o seu valor calórico. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CD
<ul style="list-style-type: none"> B3.13. Dieta e saúde. Dieta equilibrada. Deseño e análise de dietas. Hábitos nutricionais saudables. Trastornos da conduta 	<ul style="list-style-type: none"> B3.13. Argumentar a importancia dunha boa alimentación e do exercicio físico na saúde, e identificar as doenzas e os trastornos 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.13.1. Valora e determina unha dieta equilibrada para unha vida saudable e identifica os principais trastornos da 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSC

alimentaria.	principais da conduta alimentaria.	conduta alimentaria.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.14. Función de nutrición. Visión global e integradora de aparellos e procesos que interveñen na nutrición. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.14. Explicar os procesos fundamentais da nutrición, utilizando esquemas gráficos dos aparellos que interveñen nela. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BXB3.14.1. Determina e identifica, a partir de gráficos e esquemas, os órganos, os aparellos e os sistemas implicados na función de nutrición, e relación coa súa contribución no proceso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT

Biología e Xeoloxía. 3º de ESO			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> B3.14. Función de nutrición. Visión global e integradora de aparellos e procesos que interveñen na nutrición. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.15. Asociar a fase do proceso de nutrición que realiza cada aparello implicado. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.15.1. Recoñece a función de cada aparello e de cada sistema nas funcións de nutrición. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B3.15. Anatomía e fisioloxía dos aparellos dixestivo, respiratorio, circulatorio e excretor. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.16. Identificar os compoñentes dos aparellos dixestivo, circulatorio, respiratorio e excretor, e coñecer o seu funcionamento. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.16.1. Coñece e explica os compoñentes dos aparellos dixestivo, circulatorio, respiratorio e excretor, e o seu funcionamento. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B3.16. Alteracións máis frecuentes e doenzas asociadas aos aparellos que interveñen na nutrición: prevención e hábitos de vida saudables. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.17. Indagar acerca das doenzas máis habituais nos aparellos relacionados coa nutrición, así como sobre as súas causas e a maneira de previlas. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.17.1. Diferencia as doenzas máis frecuentes dos órganos, os aparellos e os sistemas implicados na nutrición, e asóciaas coas súas causas. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B3.17. Función de relación. Sistema nervioso e sistema endócrino. B3.18. Órganos dos sentidos: estrutura e función; coidado e hixiene. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.18. Describir os procesos implicados na función de relación, e os sistemas e aparellos implicados, e recoñecer e diferenciar os órganos dos sentidos e os coidados do oído e avista. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.18.1. Especifica a función de cada aparello e de cada sistema implicados nas funcións de relación. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
		<ul style="list-style-type: none"> BXB3.18.2. Describe os procesos implicados na función de relación, e identifica o órgano ou a estrutura responsables de cada proceso. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
		<ul style="list-style-type: none"> BXB3.18.3. Clasifica os tipos de receptores sensoriais e relaciónaos cos órganos dos sentidos en que se atopan. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B3.19. Coordinación e sistema nervioso: organización e función. B3.20. Doenzas comúns do sistema nervioso: causas, factores de risco e prevención. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.19. Explicar a misión integradora do sistema nervioso ante diferentes estímulos, e describir o seu funcionamento. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.19.1. Identifica algunhas doenzas comúns do sistema nervioso e relaciónaos coas súas causas, cos factores de risco e coa súa prevención. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CSC
<ul style="list-style-type: none"> B3.21. Sistema endócrino: glándulas endócrinas e o seu funcionamento. Principais alteracións. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.20. Asociar as principais glándulas endócrinas coas hormonas que sintetizan e coa súa función. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.20.1. Enumera as glándulas endócrinas e asocia con elas as hormonas segregadas e a súa función. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B3.22. Visión integradora dos sistemas nervioso e endócrino. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.21. Relacionar funcionalmente o sistema neuro-endócrino. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.21.1. Recoñece algún proceso que teña lugar na vida cotiá no que se evidencie claramente a integración neuroendócrina. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B3.23. Aparello locomotor. Organización e relacións funcionais entre ósos, músculos e sistema nervioso. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.22. Identificar os principais ósos e músculos do aparello locomotor. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.22.1. Localiza os principais ósos e músculos do corpo humano en esquemas do aparello locomotor. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B3.23. Aparello locomotor. Organización e relacións funcionais entre ósos, músculos e sistema nervioso. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.23. Analizar as relacións funcionais entre ósos, músculos e sistema nervioso. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.23.1. Diferencia os tipos de músculos en función do seu tipo de contracción, e relaciónaos co sistema nervioso que os controla. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B3.24. Factores de risco e prevención das lesións. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.24. Detallar as lesións máis frecuentes no aparello locomotor e como se prevenen. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.24.1. Identifica os factores de risco máis frecuentes que poden afectar o aparello locomotor e relaciónaos coas lesións que producen. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CAA

<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.25. Reprodución humana. Anatomía e fisioloxía do aparello reprodutor. Cambios físicos e psíquicos na adolescencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.25. Referir os aspectos básicos do aparello reprodutor, diferenciar entre sexualidade e reprodución, e interpretar debuxos e esquemas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BXB3.25.1. Identifica en esquemas os órganos do aparello reprodutor masculino e feminino, e especifica a súa función. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
---	--	---	---

Bioloxía e Xeoloxía. 3º de ESO			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	aparello reprodutor.		
<ul style="list-style-type: none"> B3.26. Ciclo menstrual. Fecundación, embarazo e parto. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.26. Recoñecer os aspectos básicos da reprodución humana e describir os acontecementos fundamentais da fecundación, do embarazo e do parto. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.26.1. Describe as principais etapas do ciclo menstrual e indica que glándulas e que hormonas participan na súa regulación. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
		<ul style="list-style-type: none"> BXB3.26.2. Identifica os acontecementos fundamentais da fecundación, do embarazo e do parto 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B3.27. Análise dos métodos anticonceptivos. B3.28. Doenzas de transmisión sexual: prevención. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.27. Comparar os métodos anticonceptivos, clasificalos segundo a súa eficacia e recoñecer a importancia dalgúns deles na prevención de doenzas de transmisión sexual. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.27.1. Discrimina os métodos de anticoncepción humana. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
		<ul style="list-style-type: none"> BXB3.27.2. Categoriza as principais doenzas de transmisión sexual e argumenta sobre a súa prevención. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CSC CCEC
<ul style="list-style-type: none"> B3.29. Técnicas de reprodución asistida. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.28. Compilar información sobre as técnicas de reprodución asistida e de fecundación in vitro, para argumentar o beneficio que supuxo este avance científico para a sociedade. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.28.1. Identifica as técnicas de reprodución asistida máis frecuentes. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B3.30. Reposta sexual humana. Sexo e sexualidade. Saúde e hixiene sexual. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.29. Valorar e considerar a súa propia sexualidade e a das persoas do contorno, e transmitir a necesidade de reflexionar, debater, considerar e compartir. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB3.29.1. Actúa, decide e defende responsablemente a súa sexualidade e a das persoas do seu contorno. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCEC
Bloque 4. O relevo terrestre e a súa evolución			
<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Modelaxe do relevo. Factores que condicionan o relevo terrestre. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Identificar algunhas das causas que fan que o relevo difira duns sitios doutros. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB4.1.1. Identifica a influencia do clima e das características das rochas que condicionan os tipos de relevo e inflúenneles. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Procesos xeolóxicos externos e diferenzas cos internos. Meteorización, erosión, transporte e sedimentación. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Relacionar os procesos xeolóxicos externos coa enerxía que os activa e diferenciais dos procesos internos. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB4.2.1. Relaciona a enerxía solar cos procesos externos, e xustifica o papel da gravidade na súa dinámica. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
		<ul style="list-style-type: none"> BXB4.2.2. Diferencia os procesos de meteorización, erosión, transporte e sedimentación, e os seus efectos no relevo. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B4.3. Augas superficiais e modelaxe do relevo: formas características. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.3. Analizar e predicir a acción das augas superficiais, e identificar as formas de erosión e depósitos máis características. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB4.3.1. Analiza a actividade de erosión, transporte e sedimentación producida polas augas superficiais, e recoñece algún dos seus efectos no relevo. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Augas subterráneas: circulación e explotación. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Valorar e analizar a importancia das augas subterráneas, e xustificar a súa dinámica e a súa relación coas augas superficiais. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB4.4.1. Valora e analiza a importancia das augas subterráneas e os riscos da súa sobreexplotación. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CSC

<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Acción xeolóxica do mar: dinámica mariña e modelaxe litoral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Analizar a dinámica mariña e a súa influencia na modelaxe litoral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BXB4.5.1. Relaciona os movementos da auga do mar coa erosión, o transporte e asedimentación no litoral, e identifica algunhas formas resultantes características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
--	--	---	---

Bioloxía e Xeoloxía. 3º de ESO			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> B4.6. Acción xeolóxica do vento: modelaxe eólica. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.6. Relacionar a acción eólica coas condicións que a fan posible, e identificar algunhas formas resultantes. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB4.6.1. Asocia a actividade eólica cos ambientes en que esta actividade xeolóxica pode ser relevante. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B4.7. Acción xeolóxica dos glaciares: formas de erosión e depósito que orixinan. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.7. Analizar a acción xeolóxica dos glaciares e xustificar as características das formas de erosión e depósito resultantes. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB4.7.1. Analiza a dinámica glacial e identifica os seus efectos sobre o relevo. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B4.8. Factores que condicionan a modelaxe da paisaxegalega. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.8. Indagar e identificar os factores que condicionan a modelaxe da paisaxe nas zonas próximas ao alumnado. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB4.8.1. Investiga acerca da paisaxe do seu contorno máis próximo e identifica algúns dos factores que condicionaron a súa modelaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CAA
<ul style="list-style-type: none"> B4.9. Acción xeolóxica dos seres vivos. A especie humana como axente xeolóxico. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.9. Recoñecer e identificar a actividade xeolóxica dos seres vivos e valorar a importancia da especie humana como axente xeolóxico externo. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB4.9.1. Identifica a intervención de seres vivos en procesos de meteorización, erosión, transporte e sedimentación. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
		<ul style="list-style-type: none"> BXB4.9.2. Valora e describe a importancia das actividades humanas na transformación da superficie terrestre. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCEC
<ul style="list-style-type: none"> B4.10. Manifestacións da enerxía interna da Terra. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.10. Diferenciar os cambios na superficie terrestre xerados pola enerxía do interior terrestre dos de orixe externa. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB4.10.1. Diferencia un proceso xeolóxico externo dun interno e identifica os seus efectos no relevo. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B4.11. Actividade sísmica e volcánica: orixe e tipos de magmas. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.11. Analizar as actividades sísmica e volcánica, as súas características e os efectos que xeran. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB4.11.1. Coñece e describe como se orixinan os sismos e os efectos que xeran. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
		<ul style="list-style-type: none"> BXB4.11.2. Relaciona os tipos de erupción volcánica co magma que as orixina, e asóciaos co seu grao de perigo. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B4.12. Distribución de volcáns e terremotos. Riscos sísmico e volcánico: importancia da súa predición e da súa prevención. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.12. Relacionar a actividade sísmica e volcánica coa dinámica do interior terrestre e xustificar a súa distribución planetaria. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB4.12.1. Xustifica a existencia de zonas en que os terremotos son máis frecuentes e de maior magnitude. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B4.12. Distribución de volcáns e os terremotos. Riscos sísmico e volcánico: importancia da súa predición e da súa prevención. B4.13. Sismicidade en Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.13. Valorar e describir a importancia de coñecer os riscos sísmico e volcánico, e as formas de previlos. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB5.13.1. Valora e describe o risco sísmico e, de ser o caso, volcánico existente na zona en que habita, e coñece as medidas de prevención que debe adoptar. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSC
Bloque 5. O solo como ecosistema.			
<ul style="list-style-type: none"> B5.1. O solo como ecosistema. B5.2. Compoñentes do solo e as súas interaccións. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.1. Analizar os compoñentes do solo e esquematizar as relacións entre eles. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB5.1.1. Recoñece que o solo é o resultado da interacción entre os compoñentes bióticos e abióticos, e sinala algunha das súas interaccións. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT

<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Importancia do solo. Riscos da súa sobreexplotación, degradación ou perda. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Valorar e determinar a importancia do solo e os riscos que comporta a súa sobreexplotación, degradación ou perda. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BXB5.2.1. Recoñece a fragilidade do solo e valora a necesidade de protexelo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSC
<p>Bloque 6. Proxecto de investigación</p>			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Método científico. Elaboración de hipóteses, e a súa comprobación 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Planear, aplicar e integrar as destrezas e as habilidades propias do método 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BXB6.1.1. Integra e aplica as destrezas propias do método 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA

Bioloxía e Xeoloxía. 3º de ESO			
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
argumentación, a partir da experimentación ou a observación.	traballo científico.	científico.	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> B6.1. Método científico. Elaboración de hipóteses, e a súa comprobación e argumentación, a partir da experimentación ou a observación. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.2. Elaborar hipóteses e contrastalas a través da experimentación ou da observación e a argumentación. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB6.2.1. Utiliza argumentos que xustifiquen as hipóteses que propón. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL
<ul style="list-style-type: none"> B6.2. Artigo científico. Fontes de divulgación científica. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.3. Utilizar fontes de información variada, e discriminar e decidir sobre elas e os métodos empregados para a súa obtención. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB6.3.1. Utiliza fontes de información apoiándose nas TIC, para a elaboración e a presentación das súas investigacións. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CD
<ul style="list-style-type: none"> B6.3. Proxecto de investigación en equipo. Organización. Participación e colaboración respectuosa no traballo individual e en equipo. Presentación de conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.4. Participar, valorar e respectar o traballo individual e en equipo. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB6.4.1. Participa, valora e respecta o traballo individual e en grupo. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CMCCT CSC CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> B6.3. Proxecto de investigación en equipo. Organización. Participación e colaboración respectuosa no traballo individual e en equipo. Presentación de conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.5. Expor e defender en público o proxecto de investigación realizado. 	<ul style="list-style-type: none"> BXB6.5.1. Deseña pequenos traballos de investigación sobre animais e/ou plantas, os ecosistemas do seu contorno ou a alimentación e a nutrición humana, para a súa presentación e defensa na aula. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE CD
		<ul style="list-style-type: none"> BXB6.5.2. Expresa con precisión e coherencia as conclusións das súas investigacións, tanto verbalmente como por escrito. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CCEC

6.- METODOLOXÍA

•Aspectos xerais

Posibles aspectos:

- Partir da competencia inicial do alumnado.
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe.
- Potenciar as metodoloxía activas:

Combinar traballo individual e cooperativo

- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas.
- Uso, na medida do posible, das TIC.
- Papel facilitador do profesor/a.

•Estrategias metodolóxicas

Posibles estratexias:

- Memorización comprensiva.
- Indagación e investigación sobre documentos, prensa científica,...
- Elaboración de traballos relacionados coa temática traballada na clase.
- Realización de actividades de laboratorio nas cales poñan en práctica os contados estudados.
- Posta en práctica de pequenas investigacións tomando o rol de verdadeiros científicos.
- Traballo habitual baseado en actividades, cuestionarios e demais recursos online (aulavirtual,...).

•Secuenciación habitual do traballo na aula

Posible secuencia:

Motivación/Avaliación inicial:

- Presentación dos contidos e actividades.

Actividades de desenvolvemento:

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado.
- Información complementaria para reforzo e apoio.
- Información complementaria para afondamento e ampliación.

Traballo persoal

- Lectura e comprensión do traballado na aula
- Realización de tarefas relacionando os distintos contidos

- Traballo sobre actividades e cuestionarios na web
- Realización de tarefas aplicando o estudado con situacións da vida cotiá
- Memorización comprensiva

Actividades de síntese e avaliación.

•OUTRAS ESTRATEXIASMETODOLÓXICAS

Tempos

Vanse respectar os tempos marcados na secuenciación e temporalización dos contidos das táboas, mais estes poden variar en función das distintas dificultades e necesidades observadas no día a día da aula. Neste caso faríanse as modificacións oportunas.

Espazos

- Aula do grupo-clase: adaptable segundo as necesidades das actividades (utilización do encerado dixital, netbooks, traballo en grupo, etc)
- Espazos exteriores: especialmente indicados para o traballo autónomo (bibliotecas, casa, salas de estudo, áreas naturais,...)
- Laboratorio. Este curso non acudiremos ao laboratorio por razón de espazo.

Materiais

Libro do alumno: Bioloxía e Xeoloxía 3º da ESO; Ed. Santillana.

Material manipulable e experimental propio da materia.

Prensa diaria.

Outros materiais e recursos aportados polos propios alumnos ou polo profesorado.

Recursos didácticos

Equipamento da aulas Abalar: PDI, Canón proxector, ordenador portátil profesor e un Netbook por alumno.

Biblioteca do centro.

7.- AVALIACIÓN

Nas primeiras sesións do curso, desenvolverase unha avaliación inicial do alumnado, para determinar o nivel competencial e ideas previas, mediante diferentes procedementos. Os seus resultados poñeranse en común na avaliación inicial, na que o profesorado intercambiará valoracións ao respecto.

Ao longo do curso haberá tres avaliacións, coincidindo cos trimestres. Faranse

dúas probas escritas en cada avaliación (podendo, por causas

debidamente xustificadas, facer algunha modificación no número de probas escritas). O total de **probas escritas** puntuarán un **70 %** e valoraranse de 0 a 10.

Nas probas escritas especificarase, ben no propio exame, ou ben ao inicio das mesmas por parte do docente, a cualificación máxima de cada pregunta.

En cada avaliación farase a **media entre as probas escritas**, sempre e cando se teña acadado un **mínimo de 3 puntos**.

Valorarase a realización de **traballos individuais**, en pequeno grupo e probas **orais**, así como o seguimento do **traballo diario** (tarefas casa e clase), **caderno**, **actitude e comportamento na clase**. Todos estes puntos suporán un 30% da cualificación.

A superación de cada avaliación necesitará unha cualificación igual ou superior a 5 puntos sobre 10.

Cando a nota presente decimais esta redondearase por defecto, se o valor decimal é inferior a 5 e por exceso se é igual ou superior a este valor.

A nota dos alumnos/as non presentados a algunha das probas sen causa xustificada será de 0 puntos.

En caso de que se detecte que un alumno/a copie nun exame a súa calificación será de 0 puntos.

Cada avaliación terá a súa correspondente recuperación para os alumnos/as que non acadaran a cualificación de aprobado que consistirá nunha proba escrita.

A nota final do curso será a media aritmética das notas das avaliacións, non se fará media cunha nota inferior a 3.

A cualificación final positiva é un 5 ou superior.

A todos aqueles **alumnos/as con avaliación negativa** na materia faráselles unha **proba extraordinaria de xuño**, que consistirá nunha proba escrita.

Procedemento de recuperación e avaliación de pendentes:

Procedemento para a recuperación:

Facilitaráselles ao alumnado actividades de reforzo de forma periódica, cunha data límite de entrega ao docente.

Ademais, realizarase unha proba escrita en maio.

Cada boletín será cualificado do 1 ao 10. Non se aceptarán boletíns entregados fóra de data ou que non presenten un grao de realización aceptable. A nota

media dos boletíns terá unha ponderación do 30% na nota final.

Cospeito, 30 de setembro de 2021

A proba escrita cualificarase cunha nota comprendida entre 1 e 10 e ponderará un 70% na nota final.

A avaliación positiva obterase con 5 ou máis puntos.

OUTRAS AVALIACIÓNS

Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación dos contidos ao nivel do alumnado.				
2. Adecuada motivación do alumnado.				
3. Participación activa de todo o alumnado.				
4. Realizouse unha aprendizaxe cooperativa.				
5. A metodoloxía empregada foi variada e adaptada á diversidade do alumnado.				
6. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado NEAE.				
7. Os procedementos e instrumentos de avaliación foron os adecuados.				

Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Intercálanse as explicacións con actividades demostrativas e activas por parte do alumnado.				
2. Realizáronse explicacións individualizadas e as actividades atenderon á diversidade.				
3. As probas de avaliación atenderon á diversidade.				
4. A metodoloxía foi variada.				
5. O uso dos espazos e recursos foi adecuado.				
6. Realizáronse as lecturas contempladas.				
7. Promoveuse o uso das TIC.				
8. Traballáronse os elementos transversais.				
9. Fomentouse o diálogo co alumnado.				
10. Empregáronse as medidas adecuadas para atender á rapaza con hipoacusia.				
11. Facilitáronse actividades de reforzo e ampliación.				
12. Promoveuse a aprendizaxe cooperativa.				
13. Realizáronse actividades de laboratorio en todas as unidades.				
14. Foron axeitas as actividades complementarias.				

Indicadores de logro da programación

	Escala			
	1	2	3	4
1. Realizouse unha proba de avaliación inicial adecuada.				
3. Adecuación do deseño e secuenciación das unidades didácticas.				
4. Adecuación do deseño e secuenciación dos proxectos de investigación.				

5. Os proxectos foron motivadores para o alumnado.				
6. Cumplíuse coa secuenciación e temporalización prevista.				
7. O grao mínimo de consecución dos estándares foi o adecuado.				
8. Empregáronse os axeitados procedementos e instrumentos de avaliación.				
9. Os recursos foron os axeitados.				
10. Foron adecuados os criterios establecidos para a avaliación e a recuperación.				
11. Indicáronse nas probas escritas os estándares de aprendizaxe e o seu valor.				
12. Adecuación das medidas previstas para atender á diversidade e, en particular, ao alumnado con NEAE.				
13. Os mecanismos de información ás familias foron os axeitados.				
14. Contribución desde a materia aos plans e proxectos de centro adecuada, fomentouse a lectura e o uso das TIC, así como o traballo da transversalidade.				
15. Estívose en comunicación cos docentes que traballan co mesmo grupo.				

Observacións (variacións dos contidos e outras incidencias):
Medidas a adoptar:
Datas revisión (cada mes):

8. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Actividades de reforzo e ampliación.
- Emprego de diferentes recursos e espazos.
- Emprego de diferentes formas de agrupamento.
- Ter en conta os protocolos para NEAE da Xunta de Galicia.
- Coordinación con PT e Departamento de Orientación.

9. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS EXTRAESCOLARES

- Non está prevista a realización de actividades deste tipo durante este curso por mor do Covid.

10. PLANS E PROXECTOS E ELEMENTOSTRANSVERSAIS

Accións de contribución ao ProxectoLector.

Lectura de artigos de revistas de divulgación científica, noticias de prensa e capítulos de libros seleccionados vinculados coa materia obxecto de estudo.

Lectura recomendada: "A miña familia e outros animais". Gerald Durrell. Alianza Editorial.

Accións de contribución ao plan TIC.

- Realizacións de presentacións dixitais e a súa exposición na aula por parte do alumnado.
- Busca de información, modelos e imaxes.

Accións de contribución ao plan de convivencia.

Colaborarase co centro para acadar os obxectivos propostos no Plan de Convivencia. Algunhas das estratexias a seguir para a mellora da convivencia na aula serán:

- Coñecer e valorar as características do grupo.
- Fomentar a integración do novo alumnado.
- Potenciar as actitudes de respecto polos compañeiros e polo profesor creando un clima de axeitada comunicación.
- Participar de xeito ordenado e respectuoso durante as clases e nos debates que se propoñan, así como durante a exposición de traballos na aula.
- Nos traballos e prácticas que se realicen en equipo será preciso un reparto equitativo das tarefas e a cooperación entre todos os membros deste.

ELEMENTOS TRANSVERSAIS:

Os ET estreitamente vinculados coas CC CL desenvolveranse ao mesmo tempo que se colabora na consecución destas, dentro da oportunidade que ofrecen os contidos das diferentes unidades didácticas, tal e como se especificou no apartado correspondente, e segundo a seguinte relación:

CC CL	CCL	CMCC T	CD	CA A	CSC	CSIE E	CCEC
ET	CL, EOE	TIC	CA, TIC	CL	EOE, PV, EV	EMP	CL

Particularmente, a **COMPRESIÓN LECTORA (CL)**: a través da colaboración co **Proxecto Lector do Centro**, da creación dunha biblioteca de aula (solicitando publicacións a diversas institucións e entidades), facilitando o acceso a artigos de prensa,

enlaces web a guías e outros documentos de interese, indagando no itinerario lector dos estudantes para coñecer os seus intereses... A **EXPRESIÓN ORAL E ESCRITA (EOE)**: mediante a defensa de opinións en debates, invitando a parafrasear teorías e conceptos, tanto oralmente como por escrito, promovendo os traballos colaborativos onde poidan facer explicacións uns aos outros, redacción de textos para paneis expositivos... A **COMUNICACIÓN AUDIOVISUAL (CA)**: co emprego de recursos audiovisuais, como vídeos, fotografías... e o fomento do seu uso mediante actividades concretas (elaboración de paneis para exposicións, elaboración de portfolio...). As **TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E DA COMUNICACIÓN (TIC)**: colaborando con **Plan de Integración das TIC** co uso da aula de informática como recurso, mediante o emprego de ferramentas como PowerPoint para a realización de presentacións... O **EMPRENDEMENTO (EMP)**: a través da realización de proxectos de forma individual ou en grupo, fomentárase a creatividade, o desenvolvemento de estratexias para a resolución de problemas, a toma de decisión, a responsabilidade respecto dos demais compañeiros e compañeiras, a autoestima... A **EDUCACIÓN CÍVICA E CONSTITUCIONAL (ECC)**: dándolle a coñecer á alumnado o **Plan de Convivencia de Centro**; promovendo espazos comúns de reflexión, onde cada un poda plasmar as súas ideas e defendelas respectando as quendas de palabra e as opinións dos demais; tomando decisións de forma democrática; transmitindo a importancia do **respecto polo medio ambiente** polo patrimonio enxeral, mediante a reflexión sobre a importancia das figuras de protección medioambiental,... A **PREVENCIÓN DA VIOLENCIA (PV)**: mediante o emprego dunha linguaxe non discriminatoria, para evitar a transmisión de estereotipos e roles de xénero; as **conmemoracións** recollidas no calendario escolar para o curso, abordando as achegas de **mulleres ao coñecemento científico**,... A **EDUCACIÓN E SEGURIDAD VIARIA (EV)**: mediante o respecto das sinais de tráfico nasaídas. De forma xeral, e implícita a todo o proceso de ensino-aprendizaxe, fomentárase os **valores** que colaboren na **prevención de todo tipo de violencia** (de xénero, contrapersoas

con discapacidade...) e as condutas non discriminatorias, e evitaranse comportamentos e contidos sexistas calquera tipo de estereotipo que poida supoñer discriminación por calquera circunstancia ou condición, persoal ou social.

12. Adaptacións necesarias á docencia non presencial

- O desenvolvemento das clases en caso de atención a alumnado en corentena realizarase a través da aula virtual do centro e plataforma Skype. A través destas plataformas propoñeráselle actividades de repaso e de ampliación dos contidos. Se lle coincidise un exame estando nesta situación a proba realizarase de xeito presencial acordándose unha nova data para á realización da mesma.
- O desenvolvemento da actividade lectiva en caso de suspensión das clases presenciais realizarase a través da aula virtual do centro e a plataforma Skype. A través destas plataformas propoñeráselles actividades de repaso, reforzo e de ampliación dos contidos así como a realización de probas escritas. Se fose preciso realízanse probas por video chamada.

Modificaranse os criterios de avaliación establecidos para as clases presenciais quedando deste xeito:

- o Probas escritas, tests e as actividades de ampliación terán un peso dun 70%.
- o Actividades de repaso e reforzo terán un peso dun 30%.

Cospeito, 30 de setembro 2021